

**НАУКОВА ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛОГОС»**

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**«СУЧАСНИЙ ВИМІР
ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК»**

17–18 липня 2020 р.

м. Львів

УДК 80(063)
С91

С91 **Сучасний вимір філологічних наук** : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 17–18 липня 2020 р. – Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2020. – 164 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Наукової філологічної організації «ЛОГОС» не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасний вимір філологічних наук».

УДК 80(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

- Аністратенко Л. С.**
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЕКТУ ЛЕКСИКОНУ
ЯПОНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ 8
- Лозенко В. В.**
ІРОНІЯ В ОПОВІДАННІ
«ЧАРІВНА КРАМНИЦЯ» Г. ВЕЛЛСА..... 12
- Тарасенко К. С.**
ПРОБЛЕМАТИКА ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ
У РОМАНІ ШАРЛОТТИ БРОНТЕ «ДЖЕЙН ЕЙР» 13
- Тарчанин М. С.**
НАСИЛЛЯ В КОМІКСАХ..... 16
- Халявка Л. В.**
ЧОЛОВІЧИ ОБРАЗИ РОМАНУ ДЖЕЙМСА ХЕДЛІ ЧЕЙЗА
«НЕМАЄ ОРХІДЕЙ ДЛЯ МІС БЛЕНДІШ» ТИПОВІ
ПРЕДСТАВНИКИ КРИМІНАЛЬНОГО СВІТУ США
ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ..... 19

НАПРЯМ 2. ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

- Буранова А. В.**
СЕМАСІОЛОГІЧНИЙ НАПРЯМ
ДОСЛІДЖЕННЯ НАЗВ АРТЕФАКТІВ 22
- Віт Н. П., Віт Ю. В.**
КОГНІТИВНА СЕМАНТИКА
ЯК ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ
ТА КАТЕГОРИЗАЦІЇ ЗНАННЯ В МОВІ..... 25
- Карпенко О. А., Лимаренко О. А.**
ПРОТИРІЧЧЯ ЯК ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ФЕНОМЕН 30
- Орлова Ю. В.**
АРХЕТИП ЯК КУЛЬТУРНЕ ПІДГРУНТЯ
ПРОЦЕСУ СТЕРЕОТИПІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ..... 34

НАПРЯМ 3. ЛІТЕРАТУРНЕ

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ТА ТЕКСТОЛОГІЯ

Рахно К. Ю.

КЕРАМОЛОГІЧНІ МАТЕРІАЛИ ПОЕТА
ТА НАРОДОЗНАВЦЯ ЛЕВКА БОРОВИКОВСЬКОГО.....39

НАПРЯМ 4. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Воробйова В. Є.

ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ.....43

Смельянова Д. В.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ46

Кривенко Д. А.

ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ
РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ49

НАПРЯМ 5. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Коваль Н. О.

МУЛЬТИЛІНГВІЗМ ТА БІЛІНГВІЗМ У ХХІ СТОЛІТТІ52

Купка О. В.

ПЕРЕВАГИ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
У ВИКЛАДАННІ КУРСІВ З ЕКОНОМІКИ
ТА СТАТИСТИКИ СТУДЕНТАМ-ПОЛІТОЛОГАМ.....56

Охріменко О. А.

ВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ІМПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ, МІТИГАЦІЇ
ТА НОМІНАЛІЗАЦІЇ ЯК ПРАГМАТИЧНОГО ПРИЙОМУ59

Яковлєв М. В.

РОЛЬ МОВИ В МЕХАНІЦІ КУЛЬТУРНИХ ТРАНСФЕРІВ
НА ПРИКЛАДІ ТЕОРІЙ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.....63

НАПРЯМ 6. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Булик-Верхола С. З., Теглівець Ю. В.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ ДОРОБОК МУЗИЧНОЇ СЕКЦІЇ
ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ МОВИ67

НАПРЯМ 4. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Воробйова В. Є.
студентка II курсу
факультету лінгвістики
та соціальних комунікацій
Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна

ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Варіації та інтенсивність міжнародних комунікацій змушує теоретиків та практиків перекладу приділяти значну увагу вивченню перекладацьких процесів. Вагомий внесок у вивчення перекладацьких трансформацій зробили такі лінгвісти як Л.С. Бархударов, Є.В. Бреус, В.М. Комісарів, Л.К. Латишев, Я.І. Рецкер, А.В. Федоров, А.Д. Швейцер та ін. Адекватність перекладу при використанні граматичних трансформацій також вивчали М.О. Кур'янова, Т.Р. Левицька, І.С. Орлова, С.Б. Фокін, З.Р. Хайрутдинов та інші. Тим не менш, дослідження перекладацьких трансформацій не втрачають свою актуальність серед теоретиків та практиків, а також серед практикуючих філологів.

А тому трансформації при перекладі залишаються важливим розділом теорії і практики перекладу, адже завдяки їм досягається адекватний переклад. Цільова мова не існує без граматичних трансформацій, і особливо без зміни структури речення (синтаксичний та морфологічний порядок). Додавання та втрата одного або декількох слів також займають важливе місце у перекладі.

Легко ідентифікувати основні проблеми, з якими зіштовхуються дослідники граматичних трансформацій при перекладі. По-перше, граматичні трансформації зумовлюються двома причинами, а саме граматичного та лексичного характеру. Граматична трансформація, або граматична заміна – це перекладацький прийом, за якого граматична одиниця оригіналу передається в перекладі граматичною одиницею мови перекладу з іншим категоріальним значенням [1, с. 93]. Такі трансформації суттєво відрізняються від трансформацій у рамках однієї мови, тому що вони є видом міжмовного перефразування за для досягнення адекватності перекладу.

Ентропія, тобто порушення порядку, теж складає значну проблему перекладознавчих практик. Тому другим важливим аспектом класифікації граматичної заміни є ідентифікація сутності перекладацьких трансформацій. На думку відомого вченого-лінгвіста Р. К. Мін'яра-Белоручевого, «трансформація – основа більшості прийомів перекладу. Вона полягає у зміні формальних (лексичні та граматичні трансформа-

ції) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, що призначена для передання» [4, с. 201]. Зі свого боку В. Н. Комісаров вважає, що «відношення між відрізком оригіналу та відповідним відрізком перекладу можна представити як перетворення (трансформацію) першого у другий за певними правилами» [3, с. 164]. О. Л. Семенов притримується такої думки, що трансформації – це «міжмовні перетворення з метою досягнення еквівалентності текстів оригіналу та перекладу (з метою збереження функціонального впливу повідомлення)» [5, с. 68-69]. Наведені думки дозволяють зробити висновок про те, що перекладацькі трансформації є невід'ємною частиною процесу перекладу та завдяки їм можна досягти адекватності тексту, що і є головним завданням теорії та практики перекладу. Основне завдання тлумача – створити адекватний переклад мови оригіналу на мову перекладу, але це не означає, що переклад має бути віддзеркаленням оригіналу. З точки зору семантики та структури речення перекладу, мова друготвору повинна бути наближеною до вихідної мови та передавати зміст інформації.

Різні перекладачі стикається з численними проблемами при перекладі тексту оригіналу, наприклад, не завжди між двома мовами можна знайти суміжну паралель (семантичні та мовні відповідники). Відповідник – одна з основоположних категорій науки про переклад, яка виражає збіг формальних, семантичних та інформативних компонентів вихідної та кінцевої перекладацьких одиниць [1, с. 90].

І останнє, слід перейти до самих класифікацій трансформацій, щоб точно виокремити граматичні заміни. На думку В. Н. Комісарова, перекладацькі трансформації в залежності від характеру перетворень поділяються на лексичні (перекладацька транскрипція, транслітерація та перекладацьке калькування), граматичні (дослівний переклад, розчленування речень, об'єднання речень та граматичні заміни) та лексико-граматичні (прийом антонімічного перекладу, прийом описового перекладу та прийом компенсації) [3]. Завдяки В. Н. Комісарову граматичні трансформації набули свого значення та місця у теорії та практиці перекладу.

Якщо оглянути найбільш поширені способи граматичних трансформацій, то однією із найбільш поширених вважають конверсію або іншими словами заміну частин мови при перекладі науково-технічних, публіцистичних, документних текстів. Слід розглянути підвиди цієї граматичної трансформації:

1. Заміна дієслова (N–V), наприклад: It is our *hope* that the agreement will be reached by Friday. – Ми сподіваємося, що угоду буде досягнуто до п'ятниці [1, с. 93].

2. Заміна іменників (N+er–V), наприклад: He is an early *riser*. – Він рано *встає*. Такі заміни не так розповсюджені, як заміни дієслова. Часто іменники не мають прямого відповідника.

3. Заміна прикметників (Adj-N), наприклад: *Australian prosperity was followed by a slump.* – Услід за економічним процвітанням *Австралії* настала криза [1, с. 93].

4. Заміна прийменників (Pron.-N), наприклад: *When he met with the security team at the special retreat in Maryland the President urged the military to take necessary measures to protect the US air space.* – Коли *президент* зустрівся зі співробітниками спецслужб у спеціальному сховищі у штаті Меріленд, *він* видав розпорядження військовим вжити необхідних заходів з метою посилення безпеки повітряного простору США [1, с. 93].

Заміна членів речення при перекладі є істотною перебудовою синтаксичної структури, яка пов'язана з заміною головних членів речення, а тобто – підмета, наприклад: *He said he knew the man.* – Він сказав, *що* знає цього чоловіка.

Синтаксична перестановка є запорукою успіху будь-якого перекладу, бо є видом граматичного перетворення мовних одиниць (слів, членів речення, частин речення, самих речень і т.д.). Українське та англійське речення мають певну відмінність у шляху передачі та порядку слів у реченні. В англійській мові рема ставиться на початок, в той час, як українська мова приділяє значну увагу більш-менш відомим фактам чи сенсаційні повідомлення, які закривають основний зміст тексту. *Stradlater kept whistling «Song of India» while he shaved* [2, с. 308]. – Стрейдлейтер голився і насвистував *»Індійську пісню»* [6, с. 315].

Членування та об'єднання речень – це такі перекладацькі прийоми, які допомагають скоротити або розширити речення завдяки предикативним структурам. Членування речень – перетворення простого або складного речення на два чи більше окремих, на противагу об'єднання речень – трансформація, повністю зворотна до членування.

Додавання. Ці додаткові слова є необхідними сполучниками в українському перекладі. Операції додавання мають лексичний, граматичний та лексико-семантичний характер. Додавання, як правило, пов'язують з лексичними замінами. Для наведення точного прикладу додавання, слід взяти англ. лексему *«industries»* – іменник є умовною, *«industries of USA»* – промисловість, але коли необхідно зберегти множину лексеми, вводиться мовна одиниця *«галузь»*.

Вилучення – протипага додаванню. При перекладі вилучаються семантичні надлишкові елементи, але при цьому адекватність тексту не порушується. Такі елементи не несуть значущості та текст не порушує свою нормативність. Слід зауважити, що специфіка синтаксичних зв'язків в англійській мові інколи вимагає надмірного вживання дієслів, які виражають почуття, сприймання і висловлювання. Наприклад: *I regret to say that I miss your point.* – На жаль, я не розумію, на що Ви натякаєте. Також вдалим прикладом буде таке речення, як: *I left the bar and went out to smoke.* – Я покинув бар, щоб покурити.

Необхідно виокремити, що перекладацькі трансформації в «чистому вигляді» зустрічаються нечасто. Перекладацькі заміни є складним

комплексним характером. Варто наголосити, що граматичні трансформації дають мові перекладу адекватність, що є значущим у теорії та практиці перекладу.

Список використаних джерел:

1. Гудманян А. Г., Сітко А. В., Єнчева Г.Г. Вступ до перекладознавства. – Вінниця : Вид-во «Нова Книга», 2017. – 295 с.
2. Селінджер Дж. Над прірвою у житті [перекл. О. Логвиненко] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrcenter.com/LibraiVread.asp?idH977>
3. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров. – М.: Изд-во «ЭТС», 2000. – 424 с.
4. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М.: Московский лицей, 1996. – 290 с.
5. Семёнов А. Л. Основные положения общей теории перевода / А. Л. Семёнов. – М.: Изд-во Российского ун-та дружбы народов, 2005. – 99 с.
6. Salinger J. D. The catcher in the rhy – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sleeplessinmumbai.files.wordpress.com/2008/09/jd-salinger-catcher-in-the-rye.pdf>

Ємельянова Д. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри західних і східних мов
та методики їх викладання*

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

м. Одеса, Україна

**ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Актуальність дослідження проблем перекладу науково-технічної літератури обумовлена багатьма подіями, що відбуваються в сучасному світі, а саме: процесами глобалізації, розширенням Європейського союзу, появою міжнародних організацій на внутрішньому ринку, збільшенням мобільності населення, безпрецедентному розвитку інформаційних технологій, нагальною необхідністю об'єднання зусиль науковців для вирішення проблем світової безпеки, екології, пошуку нових джерел енергії тощо. Політичну, культурну, соціальну і наукову сфери життя людини на рівні спілкування всього людства складно уявити без участі

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«СУЧАСНИЙ ВИМІР
ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК»

17–18 липня 2020 р.

м. Львів

Видавник – «Наукова філологічна організація «ЛОГОС»
Адреса кореспонденції: 79000, м. Львів, а/с 6153
Електронна пошта: events@logos.lviv.ua
www.logos.lviv.ua, Т: +38 050 824 76 91
Підписано до друку 20.07.2020 р. Здано до друку 21.07.2020 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 9,53.
Тираж 100 прим. Зам. № 2107-20.